

ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ – ΜΟΝΤΕΡΝΑΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Χαρακτηριστικά παραδοσιακής ποίησης

Ειδικότερα, στην **παραδοσιακή ποίηση** υπάρχει πάντοτε ο **ίδιος αριθμός στίχων** σε κάθε **στροφή**, οι οποίοι διαθέτουν **συγκεκριμένο αριθμό συλλαβών** και είναι μεταξύ τους **ομοιοκατάληκτοι**. Ο **λόγος** είναι **φροντισμένος**. Χρησιμοποιείται το **ποιητικό λεξιλόγιο**, **αποφεύγεται** η **χρήση των καθημερινών λέξεων** (αντιποιητικές λέξεις) όπως και καθετί που **παραπέμπει** στον **πεζό λόγο**, ενώ το ποίημα έχει **σχημάτα λόγου**. Επιπρόσθετα έχουμε τη **λογική ανάπτυξη** του αρχικού **συλλογισμού**, αφού ο τρόπος που παρουσιάζονται τα νοήματα είναι **σαφής**, ενώ το θέμα είναι **άμεσα συνυφασμένο** με τον **προϊδεαστικό τίτλο** του ποιήματος. Η **χρήση των σημείων στίξης** και της **ορθής σύνταξης** είναι **αυστηρή**, όπως κι ο **σεβασμός στο μέτρο**, καθώς υπάρχει **λυρική** στο λόγο. Έτσι το ποίημα υπηρετεί πιστά το στόχο του: την **αισθητική απόλαυση**, την **τέρψη** του **αναγνώστη**, σεβόμενο πάντοτε τους ανωτέρω κανόνες.

Κωστής Παλαμάς «Πατρίδες» (8^ο σονέτο)

Από το Δούναβη ως την άκρη του Ταινάρου
κι από τ' Ακροκεραύνια στη Χαλκηδόνα
διαβαίνεις, πότε σαν της θάλασσας Γοργόνα,
πότε σαν άγαλμ' από μάρμαρο της Πάρου.

Πότε κρατάς τη δάφνη από τον Ελικώνα
και πότε ορμάς με τη ρομφαία του βαρβάρου,
και μέσ' στο πλάτος του μεγάλου σου λαβάρου
βλέπω διπρόσωπη ζωγραφισμέν' εικόνα.

Εδώ ιερός ο Βράχος φέγγει σαν τοπάζι
κι ο λευκοπάρθενος χορός των Κανηφόρων
προβαίνει και τον πέπλο της θεάς ταραίζει·

και πέρ' αστράφτουν τα ζαφείρια των Βοσπόρων,
κι απ' τη Χρυσόπορτα περνώντας αλαλάζει
ο θρίαμβος των νικητών Αυτοκρατόρων!

Χαρακτηριστικά μοντέρνας ποίησης

Στον αντίποδα, η **μοντέρνα ποίηση** έχει ως **βασικό χαρακτηριστικό** την **αμφισβήτηση** κάθε **κανόνα**. Ο **στίχος** γίνεται **ελεύθερος** (αυτόματη γραφή), ενώ **καταργούνται** η **ομοιοκαταληξία**, το **μέτρο** κι ο **ορισμένος αριθμός συλλαβών**. Ο **λόγος** **προσεγγίζει** περισσότερο τον **πεζό** (χρήση καθημερινού/ απλού λεξιλογίου) και οι **λέξεις συνδυάζονται** μεταξύ τους με **πρωτοτυπία**, καθώς ορισμένες είναι φαινομενικά αταίριαστες. Συν τοις άλλοις κυριαρχούν οι **συνειρμοί** κι οι **φράσεις** γίνονται **πολύσημες** κι **ελλειπτικές**, ενώ **καταργείται** κάθε **λογική νοηματική αλληλουχία**, αφού το **κεντρικό θέμα** παραμένει **κρυφό** ή υπονοείται εμμέσως. Ο αναγνώστης πρέπει να το ανακαλύψει μόνος του, να το αισθανθεί κι όχι απαραίτητα να το αντιληφθεί. Η **λυρική** της παραδοσιακής ποίησης **απουσιάζει**, καθώς εδώ δίνεται έμφαση στη **δραματικότητα**. Για το σκοπό αυτό επιστρατεύονται **τολμηρές μεταφορές** κι **εικόνες**. Η

στίξη γίνεται **χαλαρή**, χρησιμοποιείται **αναπάντεχα** ή **δεν υφίσταται** καθόλου. Όσον αφορά στον **τίτλο** συχνά γίνεται **προβληματικός**, καθώς κατ' ουσίαν είναι **νοηματικά ανενεργός**. Τέλος τα **εξωραϊστικά στοιχεία** και το **φροντισμένο ύφος εγκαταλείπονται**, διότι ορισμένες ιδέες και συναισθήματα είναι αδύνατο να εκφραστούν ακολουθώντας τους αυστηρούς κανόνες που διέπουν τη μοντέρνα ποίηση.

Οδυσσέας Ελύτης «Οι Κλεψύδρες του Αγνώστου» (Ενότητα 6η, απόσπασμα)

Νυχτερινό υφαντούργημα
Των κρίνων φλοίσβος που γυμνώνει τ' αυτιά και διασκορπίζεται
Νιώθω στους ώμους της ζωής το σκίρτημα που βιάζεται ν' αδράξει
το έργο
Νιότη που θέλει άλλη μια ευκαιρία αιωνιότητας
Και στην εύνοια των ανέμων ρίχνει το κεφάλι της αδιαφορώντας

Υπάρχει ένα στήθος που χωράει τα πάντα, μουσική που κυριεύει
στόμα που ανοίγει
Σ' άλλο στόμα - κόκκινο παιγνίδι κλαδεμένο απ' τον ίλιγγο
Ακόμα ένα φιλί και θα σου πω για ποιο σκοπό τις σιωπές μου μάτωσα
έτσι
Ακόμα ένα χιλιόμετρο και θα σου δείξω γιατί βγήκα σ' ένα τέτοιο
αγνάντεμα
Όπου παθαίνεται ο λυγμός ζητώντας άλλ' αστέρια
Ψάχνοντας με φθαρτές χειρονομίες την άμμο που άφησαν
ανασκαμμένη των ερώτων οι σπασμοί

Σχηματικά θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε τις **διαφορές παραδοσιακής- μοντέρνας** ποίησης στα ακόλουθα σημεία:

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΠΟΙΗΣΗ

Έμμετρος στίχος

Ελεύθερος στίχος

Ομοιοκαταληξία

Απουσία ομοιοκαταληξίας

Χωρισμός σε στροφές, με ίσο αριθμό
στίχων & συλλαβών

Ανομοιομορφία στροφών, στίχων & συλλαβών

Στίχος προσεγμένος & στολισμένος,
«ποιητικές» λέξεις

Στίχος λιτός, «καθημερινές/ αντιποιητικές»
λέξεις

Στίξη κανονική

Απουσία στίξης ή ακανόνιστη στίξη

Διατήρηση νοήματος των λέξεων

Πολυσημία των λέξεων

Υποδήλωση ή απόκρυψη του θεματικού
κέντρου/ υπαινικτικός λόγος